

Monumentnummer*: 520779

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 24 december 2004
Kadaster deel/nr 82906/146

Woonplaats* Brummen
Gemeente* Brummen
Provincie* Gelderland

Locatiennaam Brummen
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Brummen
Sectie* C
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 1601

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 1: (Voorsterweg 139; op de bijbehorende kaart aangegeven met nr. 1) HOOFDGEBOUW (HUIS VOORSTONDEN)

Licht gepleisterd, vijf traveeën breed, blokvormig HOOFDGEBOUW (HUIS VOORSTONDEN) waarvan de zuidgevel en de helft van de westgevel in het water van de gracht staan. Aangenomen wordt dat het huis in oorsprong uit het midden van de 16de eeuw dateert en dat het huis werd gebouwd op de fundamenten van een ouder, vermoedelijk 14de-eeuws gebouw, waarvan enkele bewaard gebleven onderdelen als 'ruïne' bekend staan. Het huis heeft een volledig souterrain, bel-etage en een verdieping, het geheel is overkapt door een samengestelde kap. De kap is gedekt met grijze oud-Hollandse pannen, zware loden nok- en hoekkepers en geen zichtschoorstenen op de hoeken, maar blind opgestelde in de binnendaken uit de 19de eeuw. De middelste kap is uit 1820, de overige uit 1872. Op de zuidelijke nok bevindt zich een forse doch sierlijke, gesmede klokkenstoel met bronzen luidklok, vermoedelijk 18de-eeuws. Op de zuid- en noordgevel staan houten attiek-stukken. Vermoedelijk had het huis twee bouwlagen met kap en een souterrain. In de 17de en 18de eeuw werd het toen nog L-vormige huis qua hoofdgedaante niet ingrijpend gewijzigd. Wel in detail; omstreeks 1750 werden nieuwe kozijnen aangebracht met 45 (9 x 5)-ruits ramen en bijbehorende luiken- en raambankjes, en vervingen de zandstenen kruiskozijnen waarvan onderdelen nog aanwezig zijn. Rond 1820, ten tijde van de familie Van Spaen, werd de L-vormige bouwmassa omgezet in een (compactere) rechthoek. In 1872 vond een verbouwing plaats in opdracht van Mr. J.A.G. Baron de Vos van Steenwijk. Tijdens de verbouwing van 1820 waren de oost- en de westvleugel laag gehouden, nu werden deze vleugels opgehoogd tot

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gelijke hoogte als de middenpartij waardoor het huidige blokvormige gebouw ontstond. Ook werd de veranda toegevoegd. Vermoedelijk dateren de bewaard gebleven voorzetramen eveneens uit deze periode. De ontbrekende ramen zijn in 1988 bijgemaakt naar het historische model. Het in 1820 en 1872 aangebrachte pleisterwerk is nog herkenbaar aanwezig. In het pand zijn, behalve onder in het souterrain, de deuren, kozijnen en ramen uit 1820 danwel uit 1872 nog aanwezig. In 1997 werd op de noordwesthoek van het huis een kleine ijskelder teruggevonden. De uitbreiding van het souterrain aan de noordoostzijde van het huis dateert uit 1997.

INTERIEUR: In het interieur zijn de bouwfases te onderscheiden. Het souterrain is aan de zuidzijde voornamelijk 16de-eeuws, aan de noordzijde van 1820 met juist een 14de-eeuws gedeelte; de bel-étage ademt de sfeer van 1820, maar aan de zuidzijde en de noordwestzijde zijn vele onderdelen veel ouder; op de verdieping dateert het middengedeelte (noord-zuid) uit 1820, de rest bestond toen uit zolderkamers, die pas in 1872 rechte buitenmuren kregen. Van belang zijn onder meer; in het souterrain de 16de- of 17de-eeuwse deur met eiken boog, de vroeg 19de-eeuwse W.C, de vermoedelijk 16de-eeuwse vloer van Bentheimer zandstenen platen, de gewelven, de dubbele glasdeuren, de oorspronkelijke fornuisruimte met onder meer gewelfde rookkap, broodoven, schouw balk, tegelwerk, haardplaat met pauwestaarttegels (ca. 1750) en de cisterne (wellicht 14de-eeuws). De bel-etage ademt in concept en afwerking de periode rond 1820; zichtassen van kamer naar kamer en de grote doorzichten in de tuin (vooral de noord-zuid as). In de hal een plafond uit 1820 met fijngesneden waaiermotief in het midden en een zware lijst met fries rondom, wanden met stucwerk, deuren en omlijstingen; 1820, de vloer; marmeren dorpels van de deuren -wellicht ouder dan de marmeren vloertegels op schelpkalk op hout. De zgn. werkkamer is van het 16de-eeuwse huis, de enige ruimte die nog gedeeltelijk intact is, van de overige vertrekken zijn in 1820 de bouwmuren verplaatst. Boven het stucplafond bevinden zich donkergroen geverfde zware balken. Luiken en betimmeringen circa 1750, ramen en raambanken 1820, vloer van brede, kamerlange en ongespijkerde delen, 3,5 cm dik. Marmeren schouw uit 1820. In de zgn. zaal plafond uit 1820, een zelfde schouw als in de werkkamer, houten vloeren. Vloer van de zuidelijke hoekkamer eiken parket (1870?). In de tussenkamer een kachelnis uit 1820. In deze beide kamers plafonds met een cirkelvormige decoratie. In de hal een eiken trap uit waarschijnlijk 1820 in twee lichtgedraaide gedeeltes met fraai geprofileerde leuning, die meer wijst op 1870 gezien de (fraai gekleurde) gietijzeren balusters en een rijk beeldhouwde voluutvormige hoofdbaluster in composietstijl (vnl. Lodewijk XIV). Houten paneellambrizing. In de zgn. verandakamer (de zomersalon) een zeer rijk bewerkt stucplafond en drie stel in circa 1872 vernieuwde openslaande deuren naar de veranda. Op de noordoosthoek de Bibliotheek in een uitmonstering uit 1820 met gepolychromeerd plafond en met noten gefineerde eiken kasten uit 1875. De indeling van de verdieping volgt in grote trekken die van de bel-etage; aan de noordzijde exact; aan de zuidzijde zijn de zijbeuken in kleinere vertrekken verdeeld met lichte wandconstructies. De zoldertrap is een zeer robuuste, brede grenen trap, geheel in authentieke 1820-staat. Op de zolder een grote meidenkamer; een kleinere bevindt zich aan de noordzijde, droogstokken met de bijbehorende steunen, schoorstenen zijn nog origineel, met veegluikjes e.d.

Waardering

Het HOOFDGEBOUW (HUIS VOORSTONDEN) is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de architectonische vormgeving;
- vanwege de hoge mate van gaafheid van het exterieur en het interieur;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de kenmerkende ligging binnen de in oorsprong 17de-eeuwse parkaanleg die vanaf de 18de eeuw zijn huidige karakter in een landschappelijke stijl kreeg.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Landhuis